

Örmény transliteráció / Transliteration of Armenian

Írás / Writing: Örmény / Armenian

Használat / Using: Örményország (hivatalos) / Armenia (official)

Hegyi-Karabakh Köztársaság (hivatalos) / Nagorno-Karabakh Republic (official)

Ciprus (kisebbségi) / Cyprus (minority)

Irak (kisebbségi) / Iraq (minority)

Lengyelország (kisebbségi) / Poland (minority)

Libanon (kisebbségi) / Lebanon (minority)

Magyarország (kisebbségi) / Hungary (minority)

Románia (kisebbségi) / Romania (minority)

Törökország (kisebbségi) / Turkey (minority)

Ukrajna (kisebbségi) / Ukraine (minority)

Egyesült Államok (beszélt) / United States (spoken)

Grúzia (beszélt) / Georgia (spoken)

A betűk / The Letters

Betű / Letter	Név / Name	IPA ^{1.0}	HM ^{2.0}	ISO 9985 ^{3.0}	ALA-LC ^{4.0}	BGN/PCGN ^{5.0}	KNAB ^{6.0}	AR ^{7.0}
Ա	u	ayb	[ɑ]	a	a	a	a	a
Բ	p	ben	[b] ^{1.1}	b	b	b ^{4.1}	b	b
Գ	q	gim	[g] ^{1.2}	g	g	g ^{4.2}	g	g
Դ	η	da	[d] ^{1.3}	d	d	d ^{4.3}	d	d
Ե	ti	yeč	[e], [je] ^{1.4}	e	e	e, y ^{4.4}	e, ye ^{5.1}	e, ye ^{7.1}
Զ	q	za	[z]	z	z	z	z	z
Է*	ti*	ē	[ē]	ē	ē	ē	e	e
Ը	ɹ	ēt'	[ə]	ə ^{2.1}	ě	y	y	e
Թ	θ	t'o	[tʰ]	t ^{2.2}	t'	t'	th	t
Ճ	đ	že	[ʒ]	ž	ž	zh	zh	ž
Ի	h	ini	[i]	i	i	i	i	i
Լ	l	lyown	[l]	l	l	l	l	l
Խ	hu	xe	[χ]	x	x	kh	x	kh
Օ	ò	ça	[ts] ^{1.5}	c	ç	ts ^{4.5}	c	tz
Կ	q	ken	[k] ^{1.6}	k	k	k ^{4.6}	k	k
Հ	h	ho	[h]	h	h	h	h	h
Ձ	ä	ja	[dz] ^{1.7}	j	j	dz ^{4.7}	dz	dz
Ղ	η	ġat	[ɣ]	ġ	ğ	gh	gh	ğ
Ճ	ú	če	[tʃ] ^{1.8}	č	č	ch ^{4.8}	ch	ch
Մ	ú	men	[m]	m	m	m	m	m
ԅ	j	yi	[h], [j] ^{1.9}	y	y	y, h ^{4.9}	j	y, h, ^{-7.2}
Ն	ú	now	[n]	n	n	n	n	n
Շ	z	ša	[ʃ]	š	š	sh	š	sh
Ո	n	vo	[ɔ], [vo] ^{1.10}	o ^{2.3}	o	o	o, vo ^{5.2}	o, vo ^{7.3}
Չ	z	ča	[tʃʰ]	č ^{2.4}	č	ch ⁴	ch'	ch
Պ	uq	pe	[p] ^{1.11}	p	p	p ^{4.10}	p	p
Ջ	z	je	[dʒ] ^{1.12}	ǰ	ǰ	j ^{4.11}	dž	j
Ռ	n	ra	[r] ^{1.13}	ı	ı	r	rr	r
Ս	u	se	[s]	s	s	s	s	s

Betű / Letter	Név / Name	IPA ^{1.0}	HM ^{2.0}	ISO 9985 ^{3.0}	ALA-LC ^{4.0}	BGN/PCGN ^{5.0}	KNAB ^{6.0}	AR ^{7.0}	
Վ	v	vev	[v]	v	v	v	v	v	
Տ	un	tyown	[t] ^{1.14}	t	t	t ^{4.12}	t	t	
Ր	ր	re	[r] ^{1.15}	r	r	r	r	r	
Յ	g	c'o	[ts ^h]	c ^{2.5}	c'	ts ⁴	ts'	ch	ts
Ի**	լ**	hyown	[v]	w	w	w	w	v	
Փ	փ	p'yowr	[p ^h]	p ^{c2.6}	p'	p ⁴	p'	ph	p
Զ	ք	k'e	[k ^h]	k ^{c2.7}	k'	k ⁴	k'	kh	q
ԵՎ***	լ (իւ)***	yew	[ɛv], [jɛv] ^{1.16}	ev	ew	ew	ev, yev ^{5.3}	ew	ev, yev ^{7.4}
Օ*	օ*	ò	[ɔ]	ō ^{2.8}	ò	ō	ò	o	
Ֆ	ֆ	fe	[f]	f	f	f	f	f	
ՈՒ	ու	ow	[u]	u	ow	u	u	u	

* Csak a klasszikus ortográfiában, valamint szó elején és összetett savakban fordul elő. / Only used in classical orthography, word-initially and in some compound words.

** A modern helyesírásban a **լ** betű csak a **ու** betűkapcsolatban fordul elő. A klasszikus ortográfiában ezt a betűt általában [v]-nek ejtették, kivéve a **իւ** kettősben, ahol ejtése [ju] volt. A szovjet-örmény helyesírási reform keretében a **իւ**-t **յու**-re cserélték. / In modern orthography, the letter **լ** appears only as a component of **ու**. In classical orthography, the letter usually represents [v], except in the digraph **իւ** [ju]. The spelling reform in Soviet Armenia replaced **իւ** with the trigraph **յու**.

*** A klasszikus ortográfiában az **լ** egy ligatúra. A modern ortográfiában már különálló betű. Nagybetűs formája eredetileg **ԵՎ** volt, ma már azonban **ԵՎ**. / In classical orthography **լ** is considered a ligature. In reformed orthography it is separate letter of the alphabet. Originally its capital form was **ԵՎ**, today, however, **ԵՎ**.

Ligatúrák / Ligatures

Ligatúra / Ligature	Szétbontva / Splitted	IPA ^{1.0}	HM ^{2.0}	ISO 9985 ^{3.0}	ALA-LC ^{4.0}	BGN/PCGN ^{5.0}	KNAB ^{6.0}	AR ^{7.0}
մւ	մւ	[mn]	mn	mn	mn	mn	mn	- ^{7.5}
մե	մե	[mɛ]	me	me	me	me	me	- ^{7.5}
մի	մի	[mi]	mi	mi	mi	mi	mi	- ^{7.5}
վւ	վւ	[vn]	vn	vn	vn	vn	vn	- ^{7.5}
մխ	մխ	[mχ]	mx	mx	mx	mx	mx	- ^{7.5}

Írásjelek / Punctuation

Jel / Sign	Név / Name	IPA ^{1.0}	HM ^{2.0}	ISO 9985 ^{3.0}	ALA-LC ^{4.0}	BGN/PCGN ^{5.0}	KNAB ^{6.0}	AR ^{7.0}
˙	verjaket	-
˘	bowt'	-	˘	˘	˘	˘	˘	˘
˘	yent'amna	-	˘ _{2.9}	˘ _{3.1}	˘ _{4.13}	˘ _{5.4}	˘ _{6.1}	˘ _{7.6}
˘	apat'arj	-	˘	˘	˘	˘	˘	˘
˘	harcakan nšan	-	?	?	?	?	?	?
˘	yerkaracman nšan	-	!	!	!	!	!	!
˘*	pativ	-	-	-	-	-	-	-
˘**	šešt	-	-	-	-	-	-	-

* Rövidítésjel, a rövidítés fölé írták. A modern örményben nem használatos. — Abbreviation mark, it is written over the abbreviation. In Modern Armenian is obsolete.

** Hangsúlyjel, a hangsúlyozandó hang fölé írják. — Emphasis mark, it is written over the last vowel of the interjection word to indicates stress.

Jegyzetek / Notes

1.0 **International Phonetic Alphabet (IPA):** *IPA Chart, International Phonetic Association, 2005.*
(<http://www.langsci.ucl.ac.uk/ipa/ipachart.html>)

- 1.1 A nyugati örményben kiejtése [p^h]. — In Western Armenian it is pronounced as [p^h].
- 1.2 A nyugati örményben kiejtése [k^h]. — In Western Armenian it is pronounced as [k^h].
- 1.3 A nyugati örményben kiejtése [t^h]. — In Western Armenian it is pronounced as [t^h].
- 1.4 Szó elején [je] (kivéve a „lenni” jelen idejű alakjaiban: **խմ** [em] „vagyok”, **ես** [es] „vagy”, **ենք** [enk^h] „vagyunk”, **եք** [ek^h] „vagytok”, **են** [en] „vannak”), máskor [ε]. — In the beginning of a word it is pronounced [je] (except in the present tense of “to be”: **խմ** [em] “I am”, **ես** [es] “you are (sing.)”, **ենք** [enk^h] “we are”, **եք** [ek^h] “you are (pl.)”, **են** [en] “they are”), otherwise as [ε].
- 1.5 A nyugati örményben kiejtése [dz]. — In Western Armenian it is pronounced as [dz].
- 1.6 A nyugati örményben kiejtése [g]. — In Western Armenian it is pronounced as [g].
- 1.7 A nyugati örményben kiejtése [ts^h]. — In Western Armenian it is pronounced as [ts^h].
- 1.8 A nyugati örményben kiejtése [dʒ]. — In Western Armenian it is pronounced as [dʒ].
- 1.9 Szó elején [h], máskor [j]. — In the beginning of a word it is pronounced [h], otherwise as [j].
- 1.10 Szó elején [vɔ], máskor [ɔ] (kivéve: **ով** [ov] „ki” és **ովքեր** [ovk^her] „azok (az emberek)”). — In the beginning of a word it is pronounced [vɔ], otherwise as [ɔ] (except in **ով** [ov] “who” and **ովքեր** [ovk^her] “those (people)”).
- 1.11 A nyugati örményben kiejtése [b]. — In Western Armenian it is pronounced as [b].
- 1.12 A nyugati örményben kiejtése [tʃ^h]. — In Western Armenian it is pronounced as [tʃ^h].
- 1.13 A nyugati örményben kiejtése [r]. — In Western Armenian it is pronounced as [r].
- 1.14 A nyugati örményben kiejtése [d]. — In Western Armenian it is pronounced as [d].
- 1.15 Az iráni örményben kiejtése [ɹ]. — In Iranian Armenian it is pronounced as [ɹ].
- 1.16 Szó elején [jev], máskor [εv]. — In the beginning of a word it is pronounced [jev], otherwise as [εv].

2.0 **HM.** *Hübschmann-Meillet Transliteration System. Antoine Meillet: Altarmenisches Elementarbuch, Heidelberg, 1913 (2nd Edition, 1980)*

A rendszer a klasszikus örményről szóló nyelvészeti munkákban használatos. — The system is used in linguistic literature on Classical Armenian.

- 2.1 Nagybetűs alakja ԃ. — Its capital form is ԃ.
- 2.2 Eredetileg ƒ-t, egyes forrásokban ƒ-t használtak helyette. Nyomdatechnikai okok miatt váltottak a mai alakra. — Originally it was ƒ or in other sources ƒ. Due to technical reasons it was changed to current form.
- 2.3 Az **ով** „ki” szó átírása eredetileg ̄o volt. — Originally the **ով** “who” word was romanized as ̄o.
- 2.4 Eredetileg ̄c-t, egyes forrásokban ̄c-t használtak helyette. Nyomdatechnikai okok miatt váltottak a mai alakra. — Originally it was ̄c or in other sources ̄c. Due to technical reasons it was changed to current form.
- 2.5 Eredetileg ̄e-t, egyes forrásokban ̄e-t használtak helyette. Nyomdatechnikai okok miatt váltottak a mai alakra. — Originally it was ̄e or in other sources ̄e. Due to technical reasons it was changed to current form.
- 2.6 Eredetileg ̄p-t, egyes forrásokban ̄p-t használtak helyette. Nyomdatechnikai okok miatt váltottak a mai alakra. — Originally it was ̄p or in other sources ̄p. Due to technical reasons it was changed to current form.
- 2.7 Eredetileg ̄k-t, egyes forrásokban ̄k-t használtak helyette. Nyomdatechnikai okok miatt váltottak a mai alakra. — Originally it was ̄k or in other sources ̄k. Due to technical reasons it was changed to current form.
- 2.8 Eredetileg ̄o-t használtak helyette. — Originally it was ̄o.
- 2.9 Átírása egy kötőjellel („-”). — It romanised with a hyphen (“-”).

3.0 **ISO 9985.** *ISO 9985:1996 Transliteration of Armenian characters into Latin characters. International Standards Organisation, 1997*
(<http://www.iso.ch>)

A rendszer visszafordítható, mivel ez betű szerinti átírás. — The system is reversible, because it is a transliteration system.

- 3.1 Átírása egy kötőjellel („-”). — It romanised with a hyphen (“-”).

4.0 **ALA-LC.** *American Library Association/Library of Congress Romanization Tables: Transliteration Schemes for Non-Roman Scripts. Randal K. Barry (ed.). Library of Congress, 1997.*

(<http://www.loc.gov/catdir/cpsol/romanization/armenian.pdf>)

A perc-jel (ˆ) jelöli két mássalhangzó között azt, hogy a betűkapcsolat nem az átírásban szereplő betűkombináció, hanem különálló betűkről van szó, pl. Ղզմնւնի Դշնունի. — A prime (ˆ) is placed between two letters representing two different sounds when the combination might otherwise be read as a digraph, e.g., Ղզմնւնի Դշնունի.

- 4.1 A nyugati örményben átírása p. — In Western Armenian it is romanized as p.
- 4.2 A nyugati örményben átírása k. — In Western Armenian it is romanized as k.
- 4.3 A nyugati örményben átírása t. — In Western Armenian it is romanized as t.
- 4.4 Szó elején y, ha magánhangzó áll mögötte, máskor e. — In the beginning of a word it is romanized y when followed by a vowel, otherwise e.
- 4.5 A nyugati örményben átírása dz. — In Western Armenian it is romanized as dz.
- 4.6 A nyugati örményben átírása g. — In Western Armenian it is romanized as g.
- 4.7 A nyugati örményben átírása ts. — In Western Armenian it is romanized as ts.
- 4.8 A nyugati örményben átírása j. — In Western Armenian it is romanized as j.
- 4.9 Szó elején h, máskor y. — In the beginning of a word it is pronounced h, otherwise as y.
- 4.10 A nyugati örményben átírása b. — In Western Armenian it is romanized as b.
- 4.11 A nyugati örményben átírása ch. — In Western Armenian it is romanized as ch.
- 4.12 A nyugati örményben átírása d. — In Western Armenian it is romanized as d.
- 4.13 Átírása egy kötőjellel („-”). — It romanised with a hyphen (“-”).

- 5.0 **BGN/PCGN.** *Romanization System for Greek. United States Board on Geographic Names and the Permanent Committee on Geographical Names for British Official Use, 2013.*
(https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/320080/Armenian_Romanization_2011.pdf)
- 5.1 Szó elején és magánhangzók után *ye*, máskor *e*. — In the beginning of a word and before vowels it is romanized *ye*, otherwise *e*.
- 5.2 Szó elején *vo*, a **նլ** “ki” szóban *ov*, máskor *o*. — In the beginning of a word it is romanized *vo*, in the **նլ** “who” word *ov*, otherwise *o*.
- 5.3 Önállóan, szó elején és magánhangzók után *yev*, máskor *ev*. — Separately, in the beginning of a word and before vowels it is romanized *yev*, otherwise *ev*.
- 5.4 Átírása egy kötőjellel („-”). — It romanised with a hyphen (“-”).
- 6.0 **KNAB.** *Kohanimeandmebaas / Place Names Database, Eesti Keele Instituut / Institute of the Estonian Language, 1993*
(www.eki.ee/knab/lat/kblhy.pdf)
- 6.1 Átírása egy kötőjellel („-”). — It romanised with a hyphen (“-”).
- 7.0 **AR.** *Armenian Review Transliteration Guide, Armenian Review, 2008*
(http://www.armenianreview.org/images/Armenian_Review_Transliteration_guide.pdf)
- 7.1 Szó elején *ye*, máskor *e*. — Initial position it is romanized *ye*, otherwise *e*.
- 7.2 Szó elején *h*, szó végén nem írjuk át, máskor *y*. — Initial position it is romanized *h*, otherwise *y*. Final position it is not romanized.
- 7.3 Szó elején *vo*, máskor *o*. — Initial position it is romanized *vo*, otherwise *o*.
- 7.4 Szó elején *yev*, máskor *ev*. — Initial position it is romanized *yev*, otherwise *ev*.
- 7.5 Az *Armenian Review* nem használ ligatúrákat. — The *Armenian Review* doesn't use ligatures.
- 7.6 Átírása egy kötőjellel („-”). — It romanised with a hyphen (“-”).